

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Govor dr. Tavčarja

v poslanski zbornici dne 22. novembra t. l.

(Dalje.)

O samostanih je človek lahko različnih nazorov. Po mojem mnenju sme vsak državljani, ako se mu poljubi, celo ekscedirati v svoji pobožnosti, toda pri tem ne sme nadlegovati drugih in — to je glavno — če je stvar združena s stroški, mora nositi te stroške sam. Brezdelna pobožnost pa je najdražji produkt, ki si ga moremo misliti, in prav ta brezdelna pobožnost je tisto, kar izsesava slovenski narod kakor izsesava kost neke vrste medved, ako je slučajno zasači s svojim mesnatim gobcem.

Gospodje, ki sede tu pred menoj, se sklicujejo vedno in vedno na preslabi, bedni položaj našega naroda, in vendar si izmisljajo vsak dan nove metode, da olehčajo ta narod do poslednjega vinarja. (Tako je!) Prišel bo čas, ko izpregovorimo tudi o tem v tej zbornici. Danes pa pravim samo toliko, da je med najboljšimi, najuspešnejšimi metodami v to svrhu, ustanavljanje nove samostane.

V tem oziru pa imamo izkušnje, da je vsak novoustanovljeni samostan — vsaj na Kranjskem je tako — podoben suhi gobi, ako jo vtaknete v vodo. Toliko časa piše, da je napojena docela. V eni točki pa seveda šepa tudi ta primera, kajti vsak novoustanovljeni samostan je pač primerjati s suho gobo, toda nikdar se ne more napojiti tako, da bi bil napojen popolnoma. Vsaj na Kranjskem je tako, gospodje. Nič ni lažjega, kot ustanoviti v slovenskih krajih nov samostan. Naš kmet mora tehati tako dolgo, da si obrabi noge do krvi, predno dobi revno koncesijo za gostilnico ali navadno je sploh ne dobi. Nov samostan pa se ustanovi kar preko noči! In tako se je zgodilo, gospodje, da se je na Kranjskem — to je dejstvo, ki je tehtno — tekom zadnjih deset let število samostanov več kot podvojilo. (Čujte! Čujte!)

Ko je odšel prejšnji knezoškof iz Ljubljane, so klicali klerikalci preko meje za njim kot njegovo največjo zaslugo, da je skoraj v vsakem letu svoje vlade ustanovil nov samostan v deželi. (Čujte! Čujte!)

Ljubljana je imela pred nekaterimi leti samo dva samostana, in že takrat se ni pritoževala, da trpi v tem oziru pomanjkanje, danes pa ima deželno glavno mesto petero samostanov, h katerim samostanov usmiljenk in šolskih sester niti ne štejem. Pri tem pa so novoustanovljeni samostani večinoma taki, ki apelirajo na narodov žep in ki se pač zavedajo, da bodo mogli nadaljevati svojo brumno brezdelavnost samo tako dolgo, da zmaga med narodom prósve.

Na Kranjskem je nosilnost naroda napeta s samostani do skrajnega in le obžalovati je, da odločilni faktorji tega nočejo izprevideti. Nasprotno, samostanski balast, katerega je odstranil cesar Jožef II. srečno z ramen naroda, se uvaja na Kranjskem sistematično iznova.

Vlada je dovolila, gospodje, da se je že smel nastaniti v Pleterjah pohlepen francoski red. (Čujte! Čujte!) Nastanil se je red — došlo je nad 70 članov — ki je začel svoje delovanje s tem, da izroča brez usmiljenja v kaznovanje stare kmetijske žene, ki so slučajno pobrale v samostanskih gozdih suho vejico. Pleterje pa so bile privatna posest, zato so odgovorni v prvi

vrsti prejšnji posestniki grajščine, da so se smeli ondi vgnezditi menihi, v drugi vrsti pa je odgovorna tudi državna uprava.

Grajščina zatiška je bila posest verskega fonda, in če bi hotel zaznamovati razmere s pravim imenom, je bila ta grajščina posest državna v širšem pomenu te besede. V Zatičini je bila pred časom takozvana kartavza, in če bi se hoteli slučajno baviti s kranjsko zgodovino, prišlo bi vam pod roko poročilo papeškega vizitatorja, ki poroča o tej kartavzi najlepše stvari. In kar je ostalo med narodom po ustnem sporočilu o tej kartavzi do današnjega dne, to vse je v zvezi z nečistostjo in samopašnostjo.

Ko so si pa želeli menihi nazaj v Zatičino, je bila državna uprava rada pripravljena, prodati jim samostan in ga jim je tudi prodala.

S parceliranjem bi se bilo vsekakor več izkupilo, in s parceliranjem bi bilo pomagano zlasti ubožnejšim kmetom v Zatičini. Toda vkljub temu so zabarantali samostan menihom. Nekaj je pri tem čudno: Naši drž. t. zakoni natančno predpisujejo, da se ne sme prodati nikak državnih imobil brez privoljenja državnega zbora. Ko je hotela Kranjska — jaz sem namreč tudi deželni odbornik kranjski, in so mi razmere znane — pridobiti prav kratek kos opuščene državne ceste pri Kandiji na Dolenjskem, je izjavilo ministrstvo, da ne more radi take bagatele nadlegovati državnega zbora.

To je končno popolnoma pravilno. In ko je bil samostan v Zatičini zabarantan menihom, je bil po dobri cislitvanski navadi potisnjen parlament na stran. Saj je mogoče in skorej gotovo — in jaz vem, da je v resnici tako, — da se more tu sklicevati državna uprava na veliko število zastarelih in zarjavelih naredeb, in zlasti ekscelenca gospod naučni minister je postal na tem polju pravi strokovnjak. (Veselost).

Ako hočeš ignorirati ustavo, dobiš, zlasti ako si minister v Avstriji, (Veselost) deset naredeb in deset dvornih dekretov, kakor hočeš. (Prav dobro!)

To je državna umetnost, ki jo dobro poznamo, katera nam pa, sosebno na Kranjskem, ne imponira ravno posebno.

Seveda je treba pripoznati razloček med državnimi in zakladnimi posestvi, to je res, toda, zakladna posestva so v istini državna posestva, njih dohodki služijo v pokritje proračunskih potrebščin, in kar manjka, mora dodati država. Država sme terjati že ogromne predujme, tako da se prav lahko reče, v duhu državnega temeljnega zakona je prav gotovo, da treba dobiti za prodajo zakladnih posestev od ministrstva privolitev parlamenta. Te maksime se moramo držati v tem pobožnjakem času, v tem pobožnjakem času, ko je vsakemu sekcijskemu šefu najvišja čast življenja, da igra v bratovščini sv. Mihaela kako ulogo. (Prav dobro!)

Govoril sem pa o tem zategadelj, ker se je zopet raznesla govorica, da namestila vlada vkljub maskirani izjavi ekscelence gospoda naučnega ministra prodati menihom veliko belopeško posestvo na Gorenjskem, in poleg tega še največje religijsko zakladno posestvo na Kranjskem. Reformatio in peius se bo, kakor se čuje, tu prav temeljito izvedla. Menim namreč posestvo Kostanjevica na Dolenjskem; to je največje posestvo verskega zaklada na Kranjskem. Ta se proda baje menihom;

vsekakor bodo potisnili pri tem zopet parlament na stran.

Svaril bi vlado pred takim korakom. Na Kranjskem čutimo sicer, da smo bolj odvisni od krive palice knezoškofa v Ljubljani, nego od klobuka presvitlega vojvode, toda vkljub temu je začelo med ljudstvom vreti, ko je čulo, da hoče vlada ugnezditi v Kostanjevici zoper redovnike.

Ljudstvo samo se je naveličalo te stvari, ljudstvo samo ne mara v tem oziru več igrati uloge potrpežljivega jagnjeta, ljudstvo samo na Kranjskem je uvidelo, da ni več naloga njegove eksistence, rediti prelato in redovnike.

Taka so tla Kranjske, in ne le tla Kranjske, temveč tla vseh onih dežel, v katerih prebivajo Slovenci. Tu je najboljša, najizbornejša zemlja za kulturo samostanskega bacila.

In sedaj hočem kratko pojasniti konsekvence, ki izhajajo za ljudstvo iz teh okolnosti.

Stvar ima materialno in tudi duševno stran. Po vsej pravici namreč lahko trdim, da trpi vsled tega ljudstvo gmotno in tudi duševno škodo. Kar se tiče gmotne škode, napolnjuje na Kranjskem vsakega prijatelja naroda z največjo skrbjo očitni lov na dedščine, (Čujte! Čujte!), ki se je razvil v tej provinciji v sistem, kakoršnega treba iskati drugod. Temu sistemu — in to je najstrašnejše pri tem — je dal končno — ne pretiravam — knezoškof ljubljanski sam svoj blagoslov.

Nekaterim izmed vas je bržčas znano, da zida naš prepirljivi škof na takozvanem šentviškem polju pri Ljubljani svoje takoiimenovane zavode. V teh prav nepotrebnih zavodih bosta baje poleg drugega tudi katoliški konvikt in katoliška srednja šola, menda zato, ker naše gimnazije pod vodstvom nj. ekscelence gospoda naučnega ministra niso postale katoliške. Stvar je nepotrebna, to mora izprevideti vsak napol pameten človek, toda ta šala bo veljala kakih 700.000 gld.

A naš knezoškof zida — kakor pravijo — v zaupanju na Boga, t. j. s praznimi žepi.

Radi tega se je organiziralo za te škofove zavode po vsej Kranjski velikanško beračenje, seveda s privolitvijo vlade.

Stvar se je izvela tako, da so ukazali duhovniki v vsaki župniji, da mora plačati vsak gospodar od vsakega člana rodbine, od otroka in posla v gotovem času gotov znesek v roke knezoškofijskega eksekutorja, (Čujte! Čujte!) sicer ga zadene eksekucija, to se pravi, gorel bo v peklju. (Klic: Prostovoljno!) Prostovoljno to ni, kajti stvar se eksekvirá s pomočjo grožnje na peklenške muke. (Medklici). Tako izvaja naš knezoškof samostojno davčno pravico! (Medklici).

Prosim, da se obrnete z medklici name, in sicer glasno, da lahko reagiram nanje; ako pa ne vem, kaj se govori, ne morem odgovarjati na to.

Eno vem, da ni za vzdrževanje teh povsem nepotrebnih škofovskih zavodov nikakih fondov, radi tega ima naš narod na deželi prijetno nado, da ga bo težil ta »harač« — ne vem, ali vedo gospodje, kaj je to; pomenja namreč turški »davek na glavo« — vse večne čase.

No, davek na glavo sam ni zadostoval, zato so segli še po drugih sredstvih, ki so pri veliki raztresenosti našega naroda jako obsojati. In poleg tega — prosim,

gospodje, to je nezaslišana resnica — smo doživeli, da je knezoškof ljubljanski naravnost pozval duhovništvo v nekem svojem pastirskem pismu, naj deluje mej ljudstvom na to, da se bo pri oporokah spominjalo škofovskih zavodov. (Čujte! Čujte!)

To je nadpastirsko šuntanje na lov po dedščinah (Pritrjevanje). Ako poznate razmere v naši deželi, si lahko mislite učinek tega apela. Bil je popolen, tako pri posvetni duhovščini kakor tudi pri menihih. Od tega časa se množe na Kranjskem, in na to roparsko gospodarstvo bi opomnil vlado. (Priznanje. — Smeš).

Od tega časa se strašno množe pri nas — in na to sem hotel iznova opozoriti — množe se slučajji, ko posredujejo duhovniki pri oporokah ter celo sami sestavljajo oporoke; vedno pa delujejo na to, da se spominjajo zapustniki v svojih oporokah — saj to niso izomikani ljudje, ki umirajo, s pomočjo peklenških muk jim je v smrtni uri lahko priti do živega — škofovskih zavodov, dotičnih duhovnikov ali pa vsaj njih sorodnikov.

Pet slučajev je, ki vzbujajo sedaj na Kranjskem pozornost, pet lovov na dedščine, s katerimi se bavijo prav sedaj sodišča, in pri katerih se gre za premoženje nad 20.000 gld. (Čujte! Čujte!)

Lov na dedščine eksistira torej pri nas, gospodje; pri nas se lahko razvija, a nihče se ne briga za to, ali je stvar postavno dovoljena, ali ne. Navedel bi vam tu lahko nešteto slučajev, a ostajam pri omenjenih peterih slučajih, ki so se dogodili v novjšem času. Pri tem niti nečem omeniti one slavne — na Kranjskem slavne — Ovičeve oporoke, pri kateri so pregovorili staro nemško ženo, da je dala vse svoje veliko premoženje, da bi se povsem nepotreben frančiškanski samostan na Gorenjskem na novo ustanovil, dočim so se ubogi sorodniki obrisali pod nosom.

Ker imam z Markom Antonijem vsakega Bruta za poštenjaka (Veselost), se mi niti ne zdi čudno, da je bil pri tej oporoki naš kolega Šusteršič priča. (Živahno pritrdjevanje in veselost).

Poleg lova na dedščine se bavijo pri nas na Kranjskem tudi z lovom na premoženje sploh in sicer tako duhovščina po samostanih, kakor tudi posvetna duhovščina. Zlasti samostanski bratje so pravi psi vohuni, ako treba izvozati kako hranilnično knjižico, — za katerimi upričarjajo najuspešnejše love — pri kakem starem poslu ali sploh pri kaki stari osebi, ki stoji že na pragu groba. Pri nas se je ugnezdila šega, da navadi vsak župnik, ko je dobil novo župnijo, svoje župljane na to, pa mu dajejo — kakor se pravi — spraviti svoje hranilnične knjižice.

V tem oziru so zlasti naši samostani prava skladišča takih knjižic. (Veselost. — Poslanec Berger: A s tem razločkom, da jih ne vrnejo več. Veselost). Čakajte, gospod kolega, saj pridem še do tega. V tem oziru je omeniti zlasti frančiškanski samostan v Ljubljani. Tamošnji frančiškanski župnik ima vedno spravljene hranilnične knjižice v vrednosti 10.000 do 20.000 gld. Denar starih kuharic, ubožnih delavk, in sploh denar oseb, ki so si ga s trdom in pomanjkanjem prihranile, od oseb, katere imajo večinoma same otroke, in če ne teh, vsaj najubožnejše sorodnike!

In godi se nam, kakor je omenil gospod kolega Berger, kot v basni lisici, ki ni hotela iti v brlog k levu. Tu zapazimo mnogo sledov, ki vodijo notri, a vun jih vodi prav malo. (Veslost).

Na Kranjskem je nekaj vsakdanjega, da se vrše zapuščinske obravnave, pri katerih ni bilo najti nikakega premoženja, dočim sorodništvo javka in javka: »Za božjo voljo, saj vendar morajo biti tu hranilnične knjižice!« Naposled pa se pojavi parohus loci ali kak samostanski brat ter izjavi s sladkobnim glasom, v katerem je nj. ekselencija dr. Hartel mojster (Veslost), da mu je podaril zapustnik hranilnično knjižico v smrti uri v dobrodelne svrhe. Prič seveda ni bilo, podarja se vedno brez prič.

Stvar je uprizorjena vsekdar tako, da odvisi končno vse od prisega dotičnega dušnega pastirja, ako pride do tožbe. Kolikokrat smo že pridigovali takim ljudem: »Ako se že bavite s takimi stvarmi, pokličite vsaj priče, da bo vse jasno.« Vse zaman! Pri naš na Kranjskem so na dnevnem redu podaritve dušnim pastirjem ob smrti uri, in sicer vedno brez prič. To je po mojih skromnih nazorih majhno a izdatno roparsko gospodarstvo. Napram temu početju je narod brez varstva, štiti ga le svobodomiselnost stranka, ki si je zagadelj nakopala na glavo najhujše sovraštvo duhovništva. Na Kranjskem in tudi na Goriškem je nastal boj na življenje in smrt, najstrastnejši boj, zato, ker — kakor znano — ne brani duhovščina nobene stvari z večjo vnebo kot svoj lastni žep; na drugi strani pa zato, ker so vlačili pri nas na Kranjskem skrivnosti, misterije vere kot agitacijsko sredstvo na brezvesten način v političen boj. V tem oziru se deluje na Kranjskem uprav nečloveško. Na Kranjskem — to rečem lahko mirno in s prepričanjem — se vrše volitve s pomočjo Najsvetejšega in spovednice; to sta opori, na kateri se klerikalna stranka na Kranjskem še lahko zanese.

Tu pa se začne poglavje o duševni škodi naroda. O podivjanosti, katero so provzročile v ljudski duši zlasti sedaj običajne pridige, izpregovorim pozneje na kratko k predlogu Schuhmeier. A tu moram naglasiti, da zaslužijo palmo na tem polju baš samostanski duhovniki. Kakor vam znano, se vrše na Kranjskem mnogoštevilne misijonske pobožnosti. Misijon pa je stvar, ki je zvezana s stroški. Taka misijonska pobožnost stane župnijo okoli 500 gld., ki se dobé seveda s pobožnimi darovi. Pri teh misijonih nastopa zopet samostanska duhovščina. Opravljajo jih brezizjemno le samostanci in ti zagrešé na prižnici in v spovednici največjega obžalovanja vredne ekscese. Jaz sam sem vzrasel v atmosferi župnišča in jaz sam sem se moral večkrat oblatiti v tej luži ter se morem zatorej sklicevati na svoje lastne izkušnje; meni ne bodo gospodje utajili ničesar. In oprt na te svoje izkušnje, se upam trditi, da so postale misijonske pridige velika nesreča za slovenski narod. Te misijonske pridige so na Slovenskem vir posurovljenja in poživljenja naroda! Tu so pred vsem — govorim le o svoji domovini, razmer drugod ne poznam — seksualna vprašanja, ki se v teh misijonskih pridigah obdelujejo z neko obširnostjo in ljubeznijo, da se vidi tako, kako nesramno se naslaja pridigar na svojih besedah. Poglavje o ljubezni in o znanih 9 mesecih se obširno razpravlja sedaj pred dekleti, sedaj pred fanti, sedaj pred vso zbrano občino, zato pa se ne smemo čuditi, da se zdi končno mladini to poglavje prav zanimivo ter ga hoče poskusiti ne le v cerkvi, nego tudi v praksi. Ako bi videli otroke in napol odrasle osebe, kako besede pridigarja uprav vsesavajo, potem bi vam moralo srce otrpniti v telesu in docela natanko bi čutili: sedaj so se odprla vrata spolskih skrivnostij pred temi nedolžnimi dušami!

Ne vem, kako živé ti ljudje v svojih samostanih, pa se tudi ne brigam za to, toda kar počno na misijonskih pobožnostih, to je — zlasti na Kranjskem — brezbožno, vir nečistosti in nemoralnosti. Nasproti temu pa si predočite položaj, v katerem se nahajamo. Grozi nam invazija tujih menihov. Da obstoja ta nevarnost, o tem ni dvomiti. In naj gospod naučni minister olepšava stvar še tako, nevarnost invazije je tu. Saj je mogoče, da se izpo-

četka pokažejo samo tipalnice; saj je mogoče, da hoče priti izpočetka le nekaj nun; saj je mogoče, da že dano jim dovoljenje zopet vrnejo v to svrhu, da premostijo javnost; saj je mogoče, da menihi v prvem trenutku ne pridejo v celih trumah. Toda potem, ko izpredvidijo, da ne najdejo nikjer vhoda, se radi njih potemni obzorje v Avstriji. Celo mala Portugalska, celo Španija je že zapodila švigajoče goste; le Avstrija naj jim odpre vsa okna na stečaj, da morejo lačni postopači trumoma prileteti vanjo! Pred vsem bodo krenili ti ljudje na Kranjsko in v druge slovenske pokrajine, ker so ondi zanje primaknjeni k ognju največji lonci. Iz razmer, ki sem vam jih naslikal, ste se lahko preverili, da bi morala biti taka invazija za slovenski narod naravnost uničevalna.

Lahko je torej pojmiti, da gledamo na to invazijo s tisto grozo, kakor Arabci roje koblice, ki se hočejo spustiti na njegovo oazo.

Pa tudi s stališča države navdajajo Slovence skrbi. Kolikrat se čuje v Avstriji, da je silno težavno vcepiti mladini misel o jednotnosti države, takojmenovano avstrijsko državno misel. Koliko se je radi tega tarnalo nad Slovani in zlasti nad nami Slovenci. Kako občutljivi so v tem oziru visoki in najvišji krogi, ki bi radi najmanjše narodno gibanje prognosticirali kot protiaustrijsko, kot tendencam avstrijske državne ideje nasprotno? Tu pa se gre za francoske menihe, ki so zgolj iz kljubovanja proti ideji moderne države zapustili svojo domovino, ker jim ta domovina ni dovolila, da bi tvorili lastno državo v državi, in šli v tujino, dokazuje s tem, da prav za prav nimajo nobene domovine ali vsaj nobene ljubezni do domovine, ali če je kaj imajo, da se je iznebijo s tisto lahkoto, kakor svoje kute, predno gredo spat.

Ne da se tajiti, da ti ljudje, ki hočejo priti čez avstrijsko mejo, so zastopniki nevarnih, razdirajočih tendenc; na Francoskem so razvneli latentno revolucijo in ko je država zapazila to nevarnost, šli so ali hočejo iti čez mejo, da okužijo tuje države, ker se, kakor je grof Komorowski izjavil, nečejo ukloniti sili zakona. Vsaka razdirajoča tendenca ima v sebi nagnjenje, se razširiti in če dobe enkrat francoske hiše v Avstriji domovinsko pravico, smemo z gotovostjo računati, da se bodo tendence, ki se goje v teh hišah, zaplodile tudi v naših redovniških hišah, in da postanejo te, v kolikor še niso, ognjišča sovraštva zoper novo šolo, zoper vsako prosveto in pred vsem ognjišča klubovalnosti proti državi, ki mora vedno imeti več moči kakor cerkev. (Pritrjevanje.)

Zdaj hočem še na kratko pojasniti tista dejstva, ki govore za to, da so tudi obstoječe določbe glede pregreškov in hudodelstev motenja vere potrebne premembe.

V tem oziru se nam očita, da hočemo veri vzeti vsako varstvo. Za to pa se ne gre prepri. Vsi hočemo, da naj bo duhovnik pod varstvom zakona, kadar opravlja svojo sveto službo, hočemo pa tudi, da naj bodo verniki, ki prav za prav tvorijo cerkev — kajti cerkve ne tvorijo le duhovniki, ampak vsi verniki skupaj — zavarovani pred psovskami takih duhovnikov, ki zlorabljajo varstvo, katerega so deležni po zakonu.

V tem oziru hočemo premembo zakonodajstva, in je ta prememba nujna in v polni meri opravljena.

Pred vsem moramo imeti pred očmi nameno, katero ima klerikalizem s tem, da se čuti izven vsake državne kontrole postavljene. Na Kranjskem in skoro v vseh pokrajinah, koder prebivajo Slovenci, je klerikalizem zunaj vsake državne kontrole. Dela in ravna kakor se mu zljubi, in vsled tega je slovenskemu narodu velikansko poneumnjevanje ljudstva še za celo stoletje garantirano, pred vsem od države same, ki nima poguma upreti se predpustnim blaznostim klerikalne stranke z železno pestjo državne avtoritete. Vzlic temu ne obupamo nad bodočnostjo slovenskega naroda.

V tem narodu je nastalo protiklerikalno gibanje, ne s pomočjo države, ampak iz lastne narodove sile. To protiklerikalno gibanje je v mestih mogočno, čuti se pa tudi že v vsaki gorski vasi. (Konec prih.)

V Ljubljani, 26. novembra.

Položaj.

Tudi ruski listi se bavijo s položajem v Avstriji. »Novosti« pišejo, da normalna sredstva ne morejo pomagati in nadaljujejo: Z ene strani se priporoča, naj se razpusti parlament. Ali pa je upati, da bo novi parlament srečnejši kot sedanj? Takega upanja, žal, ni, kajti v novem parlamentu bi se pojavile iste stranke in bi začele med seboj iste boje. Ako se izpremeni opravičnik, se pač izboljšajo razmere v parlamentu, a konca bojev strank vseeno ne bo. Zato treba družih, resnejših sredstev. Izpremeni naj se ustava po principu avtonomije. Dokler bo Avstrija v sedanjem prehodnem stanju, bodo krize večne in niti Koerber niti kdo drug te kronične bolezni ne odpravi. § 14. bo igral menda v kratkem zopet svojo vlogo, a to je s parlamentarnim življenjem nezdružljivo. Tudi »Novoje Vremja« piše, da treba odločnejših, močnejših sredstev, da se uravnajo razmere v Avstriji. Teh misli je tudi avstrijski cesar. Koerber bo moral odstopiti, njegov naslednik pa ne bo nič odločnejši, zato se bo metala državna barka še nekaj let, dokler se končno ne najde mož, ki jo zakrmi z vso energijo in močjo. S samimi premirji, pogajanj, naredbami, razpusti pa se v Avstriji ne opravi ničesar več.

Nemiri radi sv. pisma.

V Atenah so bili te dni veliki izgredi in poulični boji, katerih so se vdeležili večinoma dijaki, ki so streljali na vojaštvo ter je bilo več oseb smrtno ranjenih ali celo ubitih. Dijaki, na čelu jim bogoslovci, so zasedli univerzo ter jo branijo z orožjem. Ministrstvo je demisijsiralo, ali kralj demisije ni sprejel. Uredništvu listov »Asty« in »Akropolis« sta bili napadeni in deloma porušeni. Vzrok tem velikim nemirom je ta, da je hotela neka družba Grkov prevesti sv. pismo v novogrški jezik, tako da bi ga razumelo tudi ljudstvo. Sinod carigrjski in atenski pa sta prevod prepovedala in proglasila prevajalce kot protinarodne. Duhovščina smatra za profanacijo sv. pisma, če bi ga razumel narod in bi bil pisan v narodnem jeziku. »Asty« in »Akropolis« sta prinesla nekaj odlomkov prevoda, zato sta bila napadena. Dijaki podpirajo duhovščino in tudi parlament je baje proti populaziranju sv. pisma.

Vojna v Južni Afriki.

Earl Roberts of Kandahar and Pretoria ne obdrži več dolgo nadpoveljništva angleške armade. Izkazalo se je, da je pri svojem povratku iz Južne Afrike smešno renomiral, da je slepil svoj narod in ga nalagal, ko je govoril o razkropljenih topah Burov, ki se udajo v kratkem. Radi tega se dviga časopisje proti Robertsu in celo v ministrstvu ga ne marajo več. Baje ne zahaja več v vojni urad in odstopi v kratkem. Nedavno so mu žvižgali. Tako je tudi Robertsova slava le kratkega življenja. Morda se izpremeni ta slava celo v sramoto, kakor se je zgodilo Bullerju. Vlada je dobila te dni na Irskem hudo kľofuto. Izvoljen je bil namreč irski nacionalist Arthur Lynch v Galwayu. Lynch je služil kot polkovnik v irsko-američanski brigadi, ki se je borila v prvem letu na strani Burov proti Angležem. Vlada je storila vse, da bi Lynch ne bil izvoljen ter je imenovala njega volitev celo veleizdajstvo, a vse ni pomagalo nič. Irec Lynch, bivši burski polkovnik, je danes poslanec v angleški zbornici! V Johannesburgu so razkrili novo »zaroto« iz zapri 20 oseb. Angleži rabijo torej nov efekt. Poroča se vnovič, da se boré divjaki na strani Angležev proti Burom.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. novembra.

— **Osebnost.** Deželni predsednik baron Hein je bil včeraj v avdienci pri cesarju.

— **Iz poslanske zbornice.** Klub jugoslovanskih narodno-naprednih poslancev nabral je pri svojih članih 70 kron v podporo nedolžno obsojenim Poljakom na Poznanskem. V včerajšnji seji utemeljeval je državni poslanec Plantan peticijo delovodij strokovno-obrtnih šol na Kranjskem, radi ureditve službenih razmer in predlagal da se vsprejmeta v stenografski zapisnik, kar se je tudi zgodilo.

— **Za vseučilišče v Ljubljani.**

Potom mestnega magistrata so včeraj vložile peticije za slovensko vseučilišče v Ljubljani naslednje občine: a) kranjske: Col nad Vipavo, Hruševka pri Kamniku, Iška Loka, Križevci pri Kostanjevici, Lesce, Moravče, Obrh pri Črnomlju, Radovica pri Črnomlju, Šmartin pod Šmarno Goro, Špitalič, Trnovo pri Ilirski Bistrici, Trzin in Vodice; b) štajerske: Črmožiše, Sv. Križ nad Mariborom, Sv. Rok ob Sotli, Sp. Sečevo in Skorišnjaki; c) primorske: Lokev, Ročin in Vel. Repen.

— **Občinski odbor v Godoviču** odpisal je dne 21. t. m. peticijo za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani direktno ministrstvu za uk in bogočastje.

— **Slovenci na dunajskem vseučilišču.** Z Dunaja se nam poroča:

Pred nekaj dnevi je bila deputacija slovenskih dunajskih visokošolcev pri njegov. magnificenci rektorju univerze in mu je izročila protest proti temu, da nas nemška javnost in nemški kolegi smatrajo za goste in svoje manj vredne kolege te univerze. Dalje (tudi) protest proti temu, da nam je njegov. magnificenca rektor takoj po prvem demonstrativnem nastopu v avli izrekel grajo, dočim nemški in laški visokošolci niso dobili graje zaradi svojih demonstrativnih nastopov. Njegov. magnificenca rektor je izjavil deputaciji, da on kot kompetentna oseba smatra vsakega visokošolca, kakor hitro je pravilno vpisan na dunajski univerzi, enakopravnim z vsakim drugim, bodisi te ali one narodnosti. Izjavil je tudi, da graja ni bila izrečena samo slovenskim dijakom, ampak tudi drugim (Italijanom in Nemcem), da pa je bil to le slučaj, da se je skupna graja izrekla po demonstraciji slovenskih dijakov, ker senat ni imel do tedaj seje.

— **Slavnostni komers,** katerega je nameravalo slov. akad. društvo »Slovenija« prirediti na čast deputaciji ljubljanskega mesta, se ni vršil, ker še niso bili vsi člani deputacije na Dunaji, in ker je večina gg. državnih poslancev odšla domov, katerih prisotnosti ne bi radi pogrešali. Komers se vrši ta teden najbrže v četrtek.

— **„Slovenski List“ radi častikraje zopet obsojen.** V svoji 36. letošnji številki prinesel je ta smrdljivi list dopis iz Škofjeloke, v katerem je napadel na nečuden način dobro ime ranjcega, že pred desetimi leti zamrlega Matēja Pirca, bivšega trgovca in večletnega župana v Kranju. Očital je pokojniku, da je ostal še po smrti v tako žalostnem spominu, da marsikoga začne ščipati, ko sliši ime Pirc. Potem pa je napadel še posebej g. Cirila Pirca, trgovca in deželnega poslanca v Kranju, češ, da je še slabši od očeta. Radi tega nečuvenga sramotenja dobrega imena ranjcega, ki si je, — kakor znano, kot župan kranjski stekel za občino mnogo zaslug — predlagali so njegovi otroci proti takratnemu uredniku kazensko preiskavo zaradi pregreška zoper varnost časti. Poštenjakoviči okoli »Dihurja« so se pa, kakor vselej, kadar se jim stopi na prste — zopet potuhnili.

V obrekovanju pravi mojstri, so ob enem največji strahopetci, kadar se jih pokliče na odgovor. Srečnemu naključju imajo se zahvaliti, da so za sedaj utekli zasluženi kazni. Takratni novi odgovorni urednik Franc Podržaj, črkostavec v »Zadružni tiskarni«, je namreč, — kakor so potrdile priče — šele v zadnjem trenutku, ko je bil stavek že v stroju, prevzel za dotično številko dvomljivo čast odgovornega urednika »Slov. Listu« ter je po pričah dokazal, da lista preje ni bral. Ko je list izšel, odložil je tudi Franc Podržaj odgovorno uredništvo in je na njegovo mesto stopil sedanji odgovorni urednik, Štef, kateri je pa kot priča zaslišan potrdil, da je samo »Laufbursch« »Slov. Lista«. Ker se torej Francetu Podržaju ni moglo dokazati, da je vedel za vsebino stavka — predlagali so tožitelji, da naj se kaznuje v smislu tiskovnega zakonika radi prestopka zanemarjenja dolžne paznosti kot odgovorni urednik. — Pri današnji razpravi ga je sodišče spoznalo krivega in obsodilo v primerno denarno globo in v povračilo pravnih stroškov.

— **Klerikalno brezdomovinstvo, „čistih“ goriških rodoljubov.**

Iz Gorice se nam piše: Pred meseci ustanovil je dr. Tuma v Gorici »Pevsko in glasbeno društvo«, ki ima isti program in ista pravila kot »Glasbena Matica« v Ljubljani. Pod praporom tega društva je zbral najboljše naše pevce, pridobil si v osebi g. Steleta izbornega pevovodjo in z gg. Komelom in Šircem izvrstne učitelje. Društvo ustvarilo je vrl moški zbor 50 pevcev, mešan zbor 70 moči, in takoj pri prvem svojem večjem nastopu za časa blagoslovljenja zastave pevskega društva »Kolo« v Trstu, nastopilo tako sijajno, da mu je »Edinost«, kateri se gotovo ne sme predbacivati preveč simpatij za napredek, prisodila mej 26 sodelujočimi pevskimi društvi prvo mesto. Poleg pevskih zborov ustanovil je odbor še pevske in glasbene šole, kjer goraj navedene učne moči poučujejo solo-petje, klavir, violino in čelo. Vrh vsega tega ima društvo salonski orkester, ki svira izborno in nam bode v kratkem času nadomestoval vsako drugo godbo. V svojih prostorih razvija se društvo krasno, šteje v svoji šoli 52 učencev in učenk, telovadno društvo »Goriški Sokol« pa mu je v bratskem sporazumljenju kot samo ob sebi umevno, prepustilo za vežbanje obeh zborov brezplačno svojo telovadnico. In tako smo šli in pojdemo temu društvu na roko vsi goriški Slovenci, živeč v zavesti, da je isto poklicano vzbuditi in ohraniti v Gorici našo milo slovensko pesen ter ž njo dokazati krutemu nasprotniku našo kulturno, visokost in čilost našega razvoja. Društvo samo ni nastopilo doslej z ozirom na naš domači boj mej narodno-napredno in klerikalno stranko nikdar provokatorično, lepo mirno je vršilo svojo kulturno misijo, živel in delalo le za povzdigo slovenske pesmi. Splavali so sicer kmalo na površje tužnega klerikalnega pozorišča politični žongleri, ki so hoteli siloma udariti na čelo »Pevskega in glasbenega društva« politični pereat ter ga imenovali dr. Tumovo politično društvo za pevce. Osebito neka farovška mrcina, ki koncentrira vse želje v meso in kri mu prešlega klerikalizma le v tem, da čaka nestrpnost smrt dveh župnikov-stričkov, odlikovala se je z dolgim klobasanjem v »Gorici« ter hrulila na pevce, ker so mu izpodbili dirigentski stolček in ga sami iz lastne inicijative postavili na cesto. Za dan 1. decembra t. l. pripravilo se je društvo za prvi koncert. Najprvo se je obrnilo do najemnika Dreherjeve dvorane, ki je največja v Gorici, toda isti mu je odgovoril, da se boji laškega bojkota in zbog tega dvorane ne da. Kaj storiti? Društvo se je obrnilo z uljudno prošnjo do »Slovenske čitalnice« v Gorici, da mu ista za koncert prepusti proti plačilu svojo dvorano. In sedaj čujte, ljudje božji! »Slovenska čitalnica« v Gorici je sklenila, da »Pevskemu in glasbenemu društvu« v Gorici svoje dvorane ne da, ker bi se vršil koncert par dni pred volitvami, in se je torej bati na koncertu političnih demonstracij. To je storila v strahu pred »demonstracijo« ona »Čitalnica«, ki je pred par tedni široko odprla duri svoje dvorane petim »Slomškarjem«, ko so skupno s 15 nunci v potu svojega obraza kovali Slomškarsko filijalko za Goriško, to je storilo ono društvo, ki vedno radostno posveti svojo dvorano željam ultraklerikalne »Sloge« ter daje brezplačno prostore za njene politične shode. Gospodje, Vas li ni sram? In to društvo s tajnikom Klavžarjem, s tako »dušo društva«, naj reprezentira v Gorici slovensko inteligenco? Gospoda profesorja Šantel in Čebular — mi vaju obžalujemo. Stopita pred ogledalo, poglejta svoje sive lase, potem se pa vprašajta, če smeta Vidva, ki staošivela v časti, še nadalje biti predsednika takemu društvu? Ne, ne Vi in ne drugi. Le sedite še naprej v najlepši vzajemnosti — pojdemo raje mi iz društva. Potem, ko bodele rešeni naprednjakov in z njimi vse mladine, pa lahko napravljate zopet veselice in plese za stare škatlje in starčke. »Glasbeno in pevske društvo« v Gorici bo za svoje nastope že še našlo streho, razvijalo se bo in delovalo. Za sedaj ste nam zaprli svoje prostore — toda, ne za vedno. Pazite — vsaj lahko kmalo na Goriškem vzraste krasna hišica, ki bo nosila na pročelju divni naslov »Narodni dom«, v katero bode zabranjen vstop le istim, ki nosijo na čelu ime narodnih škarijotov, dasiravno so si nadeli ime »čisti« rodoljubi.

Zaplankajte se torej v svojo »Čitalnico«, izbršite pa popreje iz njenega naslova besedo »slovenska«, kajti slovenska ista ni. D. . e.

— **Slovensko gledališče.** Danes gostuje v šaloigri »Pri belem konjičku« gospa Irma Polakova. Vodstvu gledališča pa se je posrečilo pridobiti gospo Polakovo tudi za drug nastop in sicer v petek, dne 29. t. m. Igrala se bo narodna igra s petjem »Od stopnje do stopnje«.

— **Glasbeno akademijo v proslavo 60letnice skladatelja dr. Antona Dvořaka** priredi 8. decembra zvečer v »Narodnem domu« slovensko umetniško društvo. Vspored bo obsegal samo Dvořakove pevske in instrumentalne točke.

— **Dragoila Ody** †. V Zagrebu je umrla danes, kakor se nam brzojavlja od tam, gospa Dragoila Ody, rojena Schnarrendorf. Pokojnice se obiskovalci starega ljubljanskega gledališča gotovo še dobro spominjajo. Bila je več let engajžirana kot pevka in igralka Dram. društva in kot učiteljica, ter je posebno v tej lastnosti si pridobila priznanja vrednih zaslug za slovensko gledališče. Vzgojila je slovenskemu gledališču v prvi dobi dolgo vrsto igralk in in pevk, izmed katerih naj imenujemo le nekatere najbolj znanih: Cilka Podkrajškova, Ivanka Jamnikova, Albina Brus-Valenta, sestre Nigrinove, Antonija Rossa, Antonija pl. Neugebaurova in mnogo drugih so bile njene učenke. Sama pa je bila pokojnica dobra in porabljava pevka in igralka. Zdaj je živela pri svojem sinu, bančnem uradniku v Zagrebu, ki je v svojih otroških letih tudi večkrat nastopil poleg matere na slovenskem gledališču. Bodi zaslužni pokojnici blag in hvaležen spomin!

— **Potrjen zakon.** Cesar je sankcioniral od deželnega zbora kranjskega sklenjeni zakon glede preložitve okrajne ceste mej Bršljinom in Prečno.

— **Podporno društvo za realce v Idriji** je imelo 5. t. m. svoj občni zbor. Društvo ima v kratkem času svojega obstanka zaznamenati lepe uspehe, kar priča, da je postavljeno na pravo realno podlago. Iz poročila začasnega tajnika je posneti, da je imelo društvo do 5. t. m. 1173 kron 38 vin. dohodkov, stroškov pa 1091 K 72 vin. Revnejše dijake idrijskih delavcev je preskrbelo društvo z vsemi, za I. razred potrebnimi knjigami, kakor tudi slovensko-nemškimi in nemško-slovenskim Praprotnikovim besednjakom. — V odbor so bili pri občnem zboru voljeni ti-le gg.: Prof. Karol Pirc, predsednik; dr. I. Karfik, podpredsednik; dr. I. Horvat, tajnik; Val. Lapajne, blagajnik; I. Šepetavec in I. Kratky, odbornikoma. Novemu društvu želimo i v bodoče lepih uspehov in mnogo mladini naklonjenih podpornikov.

— **Pri sodnji v Idriji** bil je dne 22. t. m. obsojen kapucinec iz Sv. Križa na 24 ur zapora, ker je bil ovaden, da je beračil v idrijski okolici zeljnate glave.

— **Slovenska zmaga na Štajerskem.** Včeraj popoldne nam je brzojav prinesel veselo vest. Dobil smo iz Slovenjega Gradca naslednjo brzojavko: »Pri volitvi v okrajni zastop je slovensko veleposestvo zmagalo in zavrnilo krutega sovraga.«

— **Na Bukovci pri Selcih** so volili udje krajnega šolskega sveta: Gregor Dolenc, posestnik in mlinar v Ljuši, Janez Podobnik, posestnik in sodar v Bukovci in Martin Jelenc, posestnik in mlinar v Ševljah predsednikom Janeza Podobnika. Tako je prav! Prijatelje šole na čelo krajnih šolskih svetov! V »Slovincu« št. 264. pa je bil podpisan za načelnika Tomaž Rožnik. V Podblici pa so volili izmed udov župnika g. Tomaža Rožnika za predsednika, v zahvalo, da jih kaznuje, ker jim noče maševati. Tako tudi prav!

— **V Selcih** so izmed udov krajnega šolskega sveta: Fran Hajnrihar, posestnik in lesotrzec, Peter Krek, posestnik in Fran Šliber, posestnik in trgovec, vsi iz Selc, izvolili predsednikom g. Frana Šlibarja. Slava vrlim udom, ki volijo le prijatelje napredne šole!

— **Shod avstrijskih avskultantov** se je vršil minulo nedeljo. Poročilo prinesemo jutri.

— **„Deseti brat“.** Vrli tržaški diletantje, ki so uprizorili že »Rokovnjače«, uprizoré prihodnji mesec tudi »Desetega brata«.

— **Deželni dvorec.** Podobarska dela na pročelji so dovršena. Mej zimskim časom izvrševala se bodo pri tem kakor tudi pri justičnem posloplju še razna obrtna dela. Spomladi pa se uredita pri obeh tudi mala parka, položi asfaltni trotoar in določijo definitivno uradni prostori.

— **Mestna jubilejska ubožnica.** Ker je posloplje zunaj in znotraj dodelano, je pričela pretekle dni postavljati se notri oprava. Otvoritev se vrši kasneje. Vrt je ograjen z železno ograjo na kameniti podstavi, a bo urejen in nasajen prihodnjo pomlad. Natančnejši opis posloplja in uredbo priobčimo v jedni prihodnjih števil. — V novi ubožnici bo prostora za 100 revežev.

— **Urania-gledališče.** Kakor je razvideti iz uradnega lista in se tudi nam poroča, je bila včerajšnja predstava v kazini v premnogih ozirih pomanjkljiva in se ni čuditi, da je prof. Funtek umaknil svoje predavanje. V obče se sodi, da bi dijaštvo od teh predstav ne imelo kaj koristi, drugo občinstvo pa še manj.

— **Mejnarnodna panorama.** Ponedeljski inserat trdi, da so slike sedanjega tedna najkrasnejše izmed vseh dosedanjih razstav. Pritrjujemo popolnoma in priporočamo vsem, da se o tem sami prepričajo. Kako vse drugačne pojme dobiš o Eifflovem stolpu, kdor ga zazreš v razstavi ter raz njega gleda to morje pavillonov in palač na pariški razstavi. In v pavillonih se blesti vse od lepote, kristalnini in drugi umetniški izdelki kar slepe naše oči. In ta pestra mešanica vsakovrstnih ljudi! Kitajci in zamorci, ljudski tipi s Senegala, anamski prebivalci, Arabci, čarovniki iz Kambodže itd. vse vrvi in drvi po ulicah novodobnega Babilona. Primerno je tudi osobito dijakom, da posetijo ob tej priliki pariško razstavo, odneso si iz panorame, kakor vsak drug, le najboljši utis.

— **Prijatelj fazanov** je delavec Martin Ravnikar. Včeraj popoldne je šel po Šelenburgovih ulicah in jih videl viseti pred prodajalnico. Dopadli so se mu tako, da je jednega vzel seboj. Toda ljudje so ga opazili in prišli. Našli so pri njem še 6 škatlic mazila za črevlje, katere mu je podaril neki prijatelj v žganjariji, molitvenik, katerega je kupil na božji poti na Trsat, srebrno verižico, katero je našel in dva rožna venca, katera je dobil ne ve kako.

— **Kravo izgubil** je v soboto popoldne neki hrvatski živinski trgovec. Našli so jo menda v Šiški.

— **Zaspan voznik.** Včeraj popoldne je pripeljal po Dolenjski cesti neki Ižanec, ki je bil razoglav in je tako trdno spal na vozu, da ga niso mogli zbuditi. Mož ga je imel v glavi. Spravili so ga v Kramarjev hlev, da se je prespal.

— **V graščino Puštal** pri Škofj. loki, ki je last baronov Volkenspergov, so ulomili tatovi in odnesli, kar so le mogli. Dva tatova so že prišli. Izdale so ju pozlačene škarje, katere sta prodala neki poštni uslužbenki.

— **Izgubljene reči.** Šivilja M. B. je izgubila na poti od Gosposkih ulic čez Kongresni in Marijin trg, po Sv. Petra cesti in po Kolodvorskih ulicah do Komenškega ulic rumenousnjato denarnico, v kateri je imela več denarja.

— **Sneg.** Jutro pretečene nedelje nam je prineslo prvi sneg, ki je pričel že v soboto večer ob 1° R. nad ničlo pola goma naletavati. Potem je proti poldnevu ponehalo snežiti, zato je potem ostreje pričela burja briti. Na Gorenjskem in Notranjskem ga imajo za ped visoko.

— **Tri sestre** — Liza, Lojza in Treza Novotnyh iz Čekanice pri Taboru, so se 12. t. m. omožile v Taboru; prve dve sta si izbrali brata Tomaža in Valava Jouza tudi iz Čekanice. Oče teh hčerk je neki poroke bolj vesel kakor one.

— **Koliko tehta muha.** Neki nemški »učenjake« ni imel nujnejšega dela kakor tehtati muhe in je spoznal: Navadna muha tehta 35 mg, 28 muh 1 g, 28.000 pa en kilogram. V Berlinu so stehali celo mušjo nožico, ki je tehtala 0,9 mg; perotnica mušja pa je tehtala 2,5 mg.

* **Galanten redar.** Iz Dublina piše »Irish Cyclist«: Neki redar je ustavil mlado kolesarico, ker se je vozila po prepovedani poti, ter jo je pozval, naj mu pove svoje ime in stanovanje. Kolesarica je proseče pogledala strogega varuha postave ter moledovala: »Lepo Vas prosim za to, da me ne naznanite.« — Galantni redar pa ne obotavlja se, je namežiknil kolesarici ter dejal: »Zapisujem vselej z veseljem ime in stanovanje mladih dam, toda — saj ni treba, da bi povedali pravo ime ter pravi naslov, — jaz sam bi tega tudi ne storil.«

* **Kraljev namestnik aretovan.** Iz Pondichery, ostanka nekdanje vshodnoindijske francoske države, se javlja, da je bil ondi prijet ondodni kraljev namestnik Chanemangu, ker se je zagrešil z raznimi goljufijami in se je dal podkupiti. Med drugim se poroča, da je dal izvoliti Pierra Alypa poslancem — z 2000 glasovi, končno pa se je izpričalo, da je dobil njegov kandidat vsega skup le — 9 glasov.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 26. novembra. V včerajšnji popoldanski seji poslanske zbornice se je dognala razprava o kongregacijah. V imenu klerikalcev se je kot generalni govornik osmešil znani baron Morsey. Za slovanski centum je P. v. še ugovarjal izvajanjem dr. Tavčarja. Holansky je ob viharjem pritrdjevanju Slovanov ožigosal brutalno postopanje pruske vlade proti Poljakom. Koncem seje je prišlo mej Vsenemci in krščanskimi socialisti do velikanskega konflikta, iz katerega bi se bil kmalu razvil pretep.

Dunaj 26. novembra. Proračunski odsek razpravlja danes o direktnih davkih. Tudi železniški odsek se je končno sešel in vzel v pretres predlogo o b. s. železnici. Proti predlogu so govorili Biankini, Ellbogen in Šileny. Poročevalec bo Kübeck.

Dunaj 26. novembra. Poljski klub je sklenil izjaviti pri razpravi o nujnem predlogu zastran Burov, da Poljaki nimajo vzroka udeležiti se manifestacije za Bure, ko se vender z njihovimi lastnimi rojaki v Nemčiji še veliko bolj barbarsko postopa.

Dunaj 26. novembra. Za obsojence v Gneznju je nabral poljski klub 1050 K, češki klub 100 K, hrvatsko-slovenski klub 100 K, maloruski klub 60 K, napredni jugoslovanski klub šestih članov 70 K. Jaworski se je tem klubom pismeno zahvalil. V kratkem bo tu velik javen shod v zadevi razsodbe v Gneznju.

Krakov 26. novembra. »Czas« prijavlja nov članek povodom razsodbe v Gneznju. V tem članku zahteva, naj poljski poslanci že nehajo podpirati politiko Nemčije in naj delajo na to, da se položaj Nemčije oslabi. Poljsko javno mnenje je to že davno zahtevalo, a poljski poslanci niso hoteli slušati, zdaj pa je čas, da se po tem ravna.

Lvov 26. novembra. Tu so bile včeraj velikanske protipruske demonstracije. Uprizorili so jih socialni demokratje v družbi z visokošolci. Shod, ki so ga priredili, je bil razpuščen, ker so govorniki imenovali pruske sodnike krvoločne rabeljne in jim izrekli svoje zaničevanje. Udeležniki shoda so potem burno demonstrirali pred nemškim konzulatom, s katerega so tudi poskusili sneti grb, kar je pa policija preprečila.

Milan 26. novembra. Porotno sodišče je obsodilo necega Ludovika Grenotte-a zaradi sokrivde pri umoru kralja Umberta na dosmrtno ječo, a samo in contumaciam, ker ne ve, kje se Grenotte nahaja.

Kolonija 26. novembra. »Reinisch-Westphälische Zeitung« javlja, da je mej nizozemsko kraljico in njenim soprogom princem Henrikom meklenburškim nastal razpor zaradi silnih dolgov, ki jih je princ-soprog napravil pri igri. Ta razpor je kriv, da je kraljica pred časom porodila. Mej nevarno boleznijo kraljice se je princ zabaval na lovu.

Zahvala.

Dne 22. t. m. ob 3. uri zjutraj nastal je iz dosejaj nepoznatih vzrokov v mojem poslopju v Gradcu p. Litiji požar.

Mej prvimi, ki so prihiteli na kraj nevarnosti, bil je moj stanovnik, tukajšnji okrožni zdravnik gospod dr. Ivan Premrov, ki je nevtrasteno, z izrednim pogumom ter požrovalno delavnostjo preprečil, da se ogenj ni razširil.

Dolžnost me veže torej, da se v prvi vrsti najtopleje zahvalim omenjenemu gospodu na njegovem nevtrastnem nastopu in hitri pomoči.

Iskrena hvala pa tudi slavni prostovoljni požarni brambli litijski, ki je nemudoma prihitela na lice mesta ter udušila požar popolnoma.

V Gradcu p. Litiji, 24. novembra 1901.
(2590) **Viktor pl. Wurzbach.**

Izborbo deluje

Tanno-Chinin tinktura za lase

okrepčuje in ohranja lasišče in preprečuje izpadanje las.

Cena steklenici z rabinilim navodom 1 K.

Jedina zaloga:

dež. lekarna M. Leustek, Ljubljana
Resljeva cesta št. 1, zraven cesar Franc Jožefovega mostu. (27-47)

Umrli so v Ljubljani:

Dne 22. novembra: Amalija Babnik, monterja hči, 16 mes., Rožne ulice št. 8, vnetje možganske mrene.

Dne 24. novembra: Stanislav Jerala, stolarjev sin, 1 1/2 mes., Karolinska zemlja št. 8, črevesni katar. — Ivana Nagode, kurličeva hči, 11 mes., Gradišče št. 12, vnetje črev. — Rudolf Kump, pismonošev sin, 3 mes., Žabjak št. 3, vnetje črev.

V deželni bolnici:

Dne 22. novembra: Josip Jeras, dninar, 60 let, vnetje sapnih vej. — Josip Gregorčič, komptarist, 28 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Vidna nad morjem 806,3 m. Srednji srčni tlak 736,0 mm.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Molna v 14 urah
25.	9. zvečer.	745,5	-1,8	sr. jvzhod	oblačno	0,0
26.	7. zjutraj	741,9	-2,0	sl. svzhod	oblačno	0,0
	2. popol.	739,6	0,0	sl. jvzhod	oblačno	0,0

Srednja včerajšnja temperatura: 1,4°, normala: 1,5°.

Dunajska borza

dne 26. novembra 1900.

Skupni državni dolg v notah	98,90
Skupni državni dolg v srebru	98,80
Avstrijska zlata rentna	118,70
Avstrijska krona rentna 4%	95,50
Ogrska zlata rentna 4%	118,30
Ogrska krona rentna 4%	93,10
Avstro-ogrski bančni delnice	160,5
Kreditne delnice	932,50
London vista	239,30
Nemški državni bankovci za 100 mark	117,15
20 mark	23,40
80 frankov	19,06
Italijanski bankovci	92,95
C. kr. cekini	11,31

trgovski pomočnik

želi premeniti svojo službo. Na stopi lahko v 14 dneh. (2591-1)

Ponudbe sprejema **V. D. poste restante Ribnica.**

Izkušena učiteljica

slovenskega in nemškega jezika večša želi v boljši rodbini nekoliko ur poučevati. Po želji poučuje poldnevno tudi na glasovir.

Vprašati treba pri upravnistvu »Slov. Naroda«. (2560-2)

Trgovski pomočnik

soliden in dobro izvežban špecerijst se vsprejme s 15. decembrom t. l. v večji trgovini z mešanim blagom.

Ponudbe pod: **„L. & D.“ poste restante, Postojna.** (2569-2)

Najfinejši

cvetlični med

iz čebelnjaka Babnikovega v Dravljah, z jamstvom pristnosti in čistosti, prodaja v steklenicah po 1/4, 1/2 in 1 kilo

Edmund Kavčič

trgovina delikates, v Ljubljani, Prešernove ulice. (12-233)

!! Božična prilika !!

Čudovito po ceni!

400 komadov za 1 gl. 80 kr.

Lepo pozlačena ura z verižico s triletnim jamstvom, 6 komadov la žepnih robcev, 1 svetovno pat. žepno pisalno orodje iz nikla, 1 prekrasni album s slikami, obsega 36 podob, najkrajših na svetu, 1 računski stroj „Patenta“, kateri izračuni sam najtežavnejše naloge, k temu podučilo, 1 podstavek na pisma za vsakogar poraben, 5 komadov prelepih razglednic, 5 komadov čudovitih orakelnov egiptovskih vedeževalcev, kateri vzbujajo veliko veselja, 1 garnitura manjšnih in srednjih gumbov iz double-zlata, s patent. zaklepalom, 3% zlata, 1 lepo dišeče toaletno milo, 1 fino žepno toaletno zrcalo, 1 prakt. žepni nožek, 1 fin nastavek za smodke iz jantarja, 1 modern prstan za gospode z imit. druguljem, 20 kom. predmetov za dopisovanje in še 300 raznih predmetov, ki so za hišo potrebni. Vse skup z uro, ki je sama vredna tega denarja, stane **1 gl. 80 kr.** Odpošlila po poštne povzetju ali če se denar prej pošlje. (2589)

Ch. Jungwirth

Krakovo št. 64.

Riziko je izključen. Za neugajajoče se vrne denar.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga des Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marjine vaze, Heb, Franzove vaze, Karlove vaze, Prago, (direktni voz I. in II. razreda), Lipako, Dunaj via Amstetten. — Ob 10. uri zvečer osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 55 m zvečer. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, (Monakovo-Trst direktni vozovi I. in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marjinih varov, Plzna, Prage, (direktni vozovi I. in II. razreda), Budejovic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob 8. uri 35 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer, ob 10. uri 25 m le ob nedeljah in praznikih v oktobru, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. (1393)

C. kr.

dražbeni urad

I., Dorotheergasse 17

prevzema za licitacije zapuščina, sobno pohištvo, zbirke, umetniške izdelke, specijalitete, kakor sploh predmete vsake vrste.

Natančnejša pojasnila in oglasila ob delavnikih od 8.—12. ure.

Mlad

trgovski pomočnik

vešč trgovine z mešanim blagom, išče službe. (2592-1)

Naslov pove upravnistvo »Slov. Nar.«

V trgovini

z mešanim blagom, nad 12 let obstoječi, v neki fari pri cerkvi, blizu Novega mesta, na lepem prostoru, brez konkurence, se radi preselitve **proda blago**. Potrebni kapital 1500 gl. — Cela hiša in vrt se da v najem za 5 let, vse je prav pripravno za majhno družino. (2542-3)

Ponudbe pod **„Najboljši prostor“** upravnistvu »Slov. Nar.« do konca t. m.

Mejnarodna panorama.

V poslopju meščanske bolnice.

Vstop s sadnega trga. Pogačarjev trg. Umetniška razstava I. vrste.

Fotoplastično potovanje po celem svetu v polni istini.

Kdor želi sebi in svoji deci pripraviti prav poseben užitek, naj ne zamudi ogledati si **nadaljevanje**

pariške razstave.

To je najkrajšnja serija izmed vseh, kar jih je bilo do sedaj razstavljenih.

Otvorjeno vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. ure zjutraj do 9. ure zvečer. (2584-2)

Vstopnina za odrasle 40 h, za otroke, dijakke in vojakke do narednika 20 h.

Dobre cenene ure

s 3letnim pismenim jamstvom

razpošilja zasebnikom

HANNS KONRAD

tovarna za ure in eksportna hiša zlatin

Most (Brux) Češko.

Dobra nikelnasta remontoarka . . . gl. 3,75

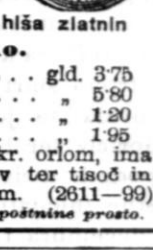
Prava srebrna remontoarka . . . 5,80

Prava srebrna verižica . . . 1,20

Nikelnasti budilec . . . 1,95

Moja trdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznanih pism. (2611-99)

Ilustrovani katalog zastoj in poština prosto.

! Prilichen nakup !

Ravnokar je došlo naravnost iz tovarne radi pozne sezone za zelo znižane cene: čuda krasni damski paletoti zadnje novosti s serpentin-volantom, s kožuho vino ali brez nje, v črni ali rujavi barvi, v

„Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, vogal Sv. Petra in Resljeve ceste št. 3.

(2588-1) Oroslov Bernatović.

Fotografične razglednice in albumi ter pisarniške potrebščine.

Prikladna darila za Miklavža in Božične praznike

prporoča najbolje

trgovina z galanterijskimi igračami

F. M. SCHMITT

Stolni trg št. 3

svojo največjo zalogo, ki je stalno razstavljena v I. nadstropju. (2586-1)

Pristne šentpeterburške in američanske galoše.

Potrebščine za shranjevanje daril, svečice in kadilskih rečij.

Zudi letos naj se

Miklavž

oglasi pri

L. Schwentnerju v Ljubljani

ter naj si koš zvrhoma naloži najmičnejših, najvrednejših in najcenejših daril. Izbor je pri **L. Schwentnerju mnogovrsten in obilen**, obilo je pa tudi otrok, ki po pravici pričakujejo, da jih Miklavž zaradi njih pridnosti bogato obdari.

Največje veselje bo napravil otrokom zlasti, če jim prinese:

Pisanice. Peeni za mladino, zložil Oton Zupančič. Cena kart: 80 h, po pošti 85 h.

Medvedji lov. Čukova gostija. Spisal Josip Brinar. I. zvezek. „Mladinske knjižnice“. Cena kart: 80 h, po pošti 85 h.

Na rakovo nogo. Spisal Ivan Trošt. II. zvezek. „Mladinske knjižnice“. Cena kart: 80 h, po pošti 85 h.

Dobri otroci. Kolorirane slike s pesmicami. Za najtežnjejšo mladino. Cena 24 h, po pošti 29 h.

Naše domače živali. Kolorirane slike iz domačega živalstva za najtežnjejšo mladino. Cena 40 h, po pošti 45 h.

Otročičem v zabavo. 22 koloriranih slik s pesmicami. Cena broš. 80 h, po pošti 90 h.

Otročičem v zabavo. Leporello-izdaja (slike so napete na močni lopenki s platnenimi hrbiti). Cena 1 K 50 h, po pošti 1 K 70 h.

Noetova barka. Živalstvo v podobah s pesmicami. Kolorirana izdaja. Cena 1 K 50 h, po pošti 1 K 75 h.

Sladki orehi. Računski primeri v slikah in pesmicah. Cena kolorirani in kartonirani izdaji 1 K 80 h, po pošti 1 K 80 h.

Pa tudi drugih koristnih stvarij naj Miklavž ne pozabi, n. pr.:

peres, svinčnikov, držal, barv, papirja,

zvezkov, beležnic, črnilnikov itd. itd.

sploh preskrbi naj se z vsem, česar treba za dom in za šolo. Torej, pridni otroci, se priporočajte se Miklavžu, da Vam kaj prinese iz trgovine (2587-1)

L. Schwentner

v Ljubljani, Dvorski trg.